

Postmodernisme

Ca. 1970 - 1990

Foto og tekst

Vibeke Christensen og Jill Valsgard

Indholdsfortegnelse

Postmodernisme	1
Postmodernismens periode	3
Stilens kendetegn	5
Arkitekturen.....	7
Ernst Lohse.....	8
Poul Gernes.....	9
Interiør.	10
Plakater og vægudsmykning	12
Farver og vægbeklædning.	13
Nøglebegreber til bedømmelse af svendeprøver.....	14
Litteraturliste	15

Forsidebillede: Garvergården

Postmodernismens periode

Postmodernismen, **Post** betyder efter, hvilket vil sige, det der kommer efter Modernismen (ca. 1920-1975).

Begrebet startede i USA i midt tresserne, og den kreative udfoldelse i byggeriet bredte sig hurtigt til Europa.

Stilen kom til Europa fra starten af 70'erne og strækker sig til omkring 1990.

I USA var nogle af foregangsmændene arkitekterne Robert Venturi og Charles Moore, der gjorde op med funktionalismens og modernismens kassebyggeri. De byggede bl.a. med forskellige materialer og trak forbindelser til historicismens brug af påsatte søjler og ornamenter for på denne måde at skabe et nyt udtryk.

Udsnit fra Piazza d'Italia, New Orleans. Ironisk fortolkning af romersk antik og renæssance. Arkitekt Charles Moore.

I begyndelsen af 70'erne stod byggeriet næsten stille i Danmark grundet oliekrisen. Dette medførte bl.a. stor arbejdsløshed især inden for de fleste bygge- og anlægsvogne og som følge af denne krise blev der på boligområdet satset mere på energirigtigt byggeri med støtte fra staten. Ét af de elementer i byggeriet der viser det energirigtige er de små vinduer, man ofte så i boligens sekundære rum.

Energi og økologi satte også sit præg på den almindelige dansker, alt hvad der var hjemmelavet og hjemmedyrket var godt og med det fulgte genindførelsen af det gamle håndværk, de gamle teknikker og naturlige materialer.

Tæt, lav bolig i København

I takt med økonomi- og energikrisen ændrer arkitekturen sig fra de store og ensartede boligblokke i beton, til nye boliger med tæt - lavt byggeri i form af rækkehuse eller klyngehuse, der var i harmoni med omgivelserne.

Samtidig med disse nye boliger, begyndte en anderledes arkitekturretning. Der blev eksperimenteret med nye materialer, anvendt farver på en utraditionel måde og hver bygning fik sin egen identitet på den legende måde.

Denne nye byggestil blev kaldt den postmoderne.

Dietzenback Tyskland

Stilens kendetegn

Tidens arkitekter, designere og kunsthåndværkere reagerede imod den daværende masseproducerende byggemåde, med lige linjer, rette vinkler og enkle former som var altdominerende i den modernistiske tid. De ville i stedet eksperimentere med forskellige stilarter i fantasifulde projekter ved at blande fortidens arkitektur med nye stålkonstruktioner i forskellige umulige former. De ville bruge usædvanlige materialekombinationer sammen med farver, iscenesætte kunstfærdige projekter eller bygge hjemmestrikkede huse i samarbejde med beboerne.

Om en bygning er postmoderne vil derfor være synligt, hvis bygningen står legende, vækker opmærksomhed, provokerer med farver og materialer, er dobbeltkodet med genbrug fra fortidens arkitektur eller sat symmetrisk / asymmetrisk op. Så kan der være tale om et postmoderne hus.

Arkitekturen

Bygninger fra modernismen var udpræget kasseformede uden nogen form for udsmykning.

De postmoderne bygninger blev bygget med skæve vinkler, med brudte fantasifulde former i diagonale mønstre. Bygningerne kom til at ligne skulpturer og det var ikke længere afgørende om huset fungerede, men hvad det fortalte.

Grundformerne som blev anvendt i bygningerne var en blanding af geometriske former. Nye materialer, former og farver kom i anvendelse, blandet med elementer fra tidligere tiders stilarter. Især buer, kupler og søjler fra den antikke arkitektur, var populære at genbruge som det dekorative islæt. Denne nye måde at blande tingene sammen på kan minde om historicismen.

Blandt de betydeligste eksempler på danske postmodernistiske arkitekter kan fremhæves Johan Otto von Sprechelsen, Ernst Lohse, samt tegnestuerne Vandkunsten og Årstiderne,

Det smilende vandtårn i Sakskøbing. Tegnestuen Årstiderne

Dianas have, Hørsholm. Tegnestuen Vandkunsten

Ernst Lohse

Ernst Lohse (1944 – 1994) var uddannet arkitekt, men bevægede sig et sted mellem arkitekturen og kunsten. Et af de arbejder han er mest kendt for er hans forsøg på at genskabe den gamle tradition med byporte. Lohse udførte nogle midlertidige porte i København (1985), som han blev inspireret til under et ophold i England. Disse porte læner sig op af historicismen med brug af elementer fra antikken arkitektur i et fantasifuldt udtryk. 2 af disse porte blev realiseret og den ene står ved Brandts klædefabrik i Odense. Lohses intention var at bringe sjælen og skønheden tilbage til dagligdagens byggeri.

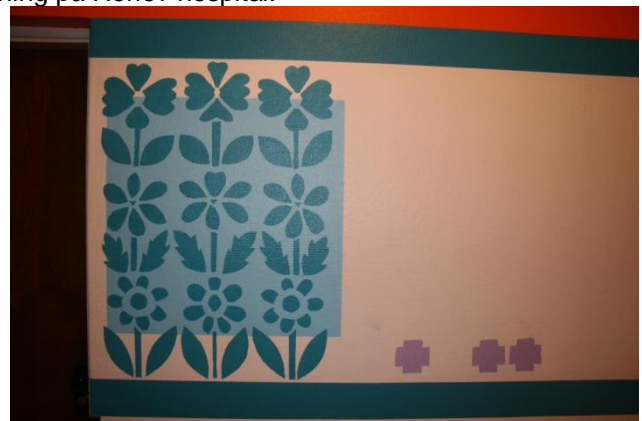
Postkort af Ernst Lohses byporte.

Poul Gernes

Inden for kunst og udsmykning er Poul Gernes (1925 – 1996) en af de mest kendte danske udsmykningskunstnere. Poul Gernes har bl.a. udført in-situ projekter på Herlev hospital og Rebæk Søpark kollegiet. Poul Gernes brugte stærke, klare farver og lyse klare farver. Poul Gernes brugte et bredt spektrum af mønstre, dog mest geometriske former, som cirkler, firkanter, trekanter og grafiske udtryk.

Poul Gernes. Udsmykning på Herlev hospital.

Poul Gernes. Rebæk Søpark Kollegiet

Interiør.

Verner Panton (1926 – 1998) var en af de betydningsfulde designere af dansk interiør i postmodernismen. Hans arbejder bar præg af eksperimenteren med nye former og materialer i stærke farver. Plastik, stål og glasfiber var Verner Pantons foretrukne materialer, da disse var formbare.

Støbt stol. Design Verner Panton.(Foto med tilladelse fra paustian.dk)

Af internationale designere kan nævnes George Sowden (født 1942) og Alessendro Mendini (født 1931). George Sowden eksperimenterede med former og farver for at bryde med modernismens funktionalitet. Alessendro Mendini udførte luksus design for de få med vægt på betydninger og funktionaliteten blev derfor lavere prioriteret.

Ur på Herlev hospital

Design Alessendro Mendini

Plakater og vægudsmykning

Plakater og kunstkort henter inspiration i storbyen gerne udlevet i nattens neonlys, hvor iscenesættelsen fører billedfortællingerne ud i livet, de er stærkt grænseoverskridende, og billederne er splittet ad (dekonstruktivisme) og herefter sammensat på en utraditionel måde for således at fange iagttageren og tvinge denne til at forholde sig som aktiv spiller af budskabet (hvad er budskabet?).

Udsnit af facade på C H Petersens museum.

Udsnit af plakat fra Memfisgruppen

Plakat af Ernst Lohse

Farver og vægbeklædning.

Farverne i Postmodernismen var fortrinsvis stærke kulører på detaljer. Det kunne være en væg med hvide friser eller et element f. eks. en søjle. Farvespektret var fortrinsvis stærke klare eller lyse klare. Man brugte farverne til at fremhæve detaljer i arkitekturen og på denne måde vise, at man havde brugt sin kreativitet både konstruktivt og dekorativt.

Lasurteknikken fik i postmodernismen en renæssance, men ofte ved hjælp af nye teknikker bl.a. afdækningsplastik, der blev brugt til at skabe et marmorlignende udtryk. Vægbeklædningen var ofte savsmuldstapet, glasvæv og, i slutningen af perioden, glasfilt.

Øverst: Lasur.

Nederst: Hotel i Tyskland.

Nøglebegreber til bedømmelse af svendeprøver

- Asymmetri / symmetri
- Elementer fra de klassiske stilperioder som eksempelvis søjler både konstruktivt og dekorativt.
- Brug af kraftige farver, stærke klare og lyse klare nuancer, efter NCS nuanceområderne.
- Dekorationer fortrinsvis med geometriske former.
- Blomster i grafisk udtryk.
- Fantasifulde fabeldyr, collage lag på lag.

Litteraturliste

Arv & Avantgarde, Flemming Skude. Forlaget Amanda

Dansk Design – fra kirke til cafe, Ebbe Johansen

Systime, Birgit Jeppesen, Geert A. Nielsen og John Mogensen.

Arkitektur i en forvirret tid. Christian Ejlers og Erik Nygaard

Arkitektur & design, Anne-Louise Sommer. Politikens forlag

Hundrede Års Design, Penny Sparke.

Design gennem 200 år, Ida Engholm. Nordisk forlag 2001.

Arkitekturteorier siden 1945, Niels-Ole Lund. Arkitekternes forlag 2001.

Arkitekturens historie i det 20. århundrede, Jürgen Tietz. Köenemann 2000.

Magasinet Bolig & Livsstil

Postmodernisme i dansk arkitektur. Marianne Olsson Ilkjær. BSA/arkitektur.

www.planogarkitektur.kk.dk/